

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

проф. В.Є. Єрмаченко

20 16 р.

Методологія та логіка педагогічного дослідження

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності 011 «Науки про освіту»

2016 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри іноземних мов та перекладу

Протокол № 13 від 22.04.2016 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Колбіна Т.В., д. пед. н., проф.

Ципіна Д.С., викл.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методологія та логіка педагогічного дослідження» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 011 Науки про освіту.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні аспекти педагогічного дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія науки», «Методологія та організація наукових досліджень», «Дизайн та проектування освітньої діяльності», «Педагогічний дизайн», «Системний підхід в управлінні освітою».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: Парадигми, методологічні підходи до об'єкта педагогічного пізнання, методи дослідження. Логіка і функціональна повнота педагогічного дослідження.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія та логіка педагогічного дослідження» є формування методологічної компетентності щодо педагогічного дослідження, яка передбачає засвоєння майбутніми фахівцями теоретико-методологічних основ наукової галузі, що дозволить їм проводити оригінальні самостійні наукові дослідження та здійснювати науково-педагогічну діяльність.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Методологія та логіка педагогічного дослідження»:

засвоїти основні поняття і категорії методології педагогічного дослідження;

вивчити сутнісні характеристики основних парадигм у педагогічній науці;

набути вміння визначати методологічні підходи до об'єкта педагогічного пізнання, застосовувати адекватні методи дослідження;

сформувати спроможність застосовувати в науковому дослідженні теоретичні знання щодо випробуваних у педагогічній практиці ідей і концепцій;

набути здатність спроектувати педагогічну систему підготовки фахівців, схарактеризувати її компоненти;

набути здатність розробити педагогічну технологію підготовки фахівців, обґрунтувати її етапи;

сформувати спроможність побудови моделі підготовки фахівців, яка характеризується логічністю і повнотою.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освітньо- наукового ступеня "доктор філософії" набувають методологічної **компетентності**, що охоплює:

здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі «Науки про освіту», що передбачає глибоке оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення;

здатність до засвоєння і критичного аналізу нових знань у предметній та

міжпредметних галузях;

спроможність критично аналізувати й креативно синтезувати нові ідеї, які сприятимуть соціально-економічному та культурному прогресу суспільства знань;

здатність до розв'язування складних завдань разом з розумінням власної відповідальності за результат роботи;

готовність до спілкування з колегами, широким академічним товариством та громадськістю на національному й міжнародному рівні з метою реалізації інноваційного проекту або вирішення наукової проблеми;

спроможність самовдосконалюватися, розвивати креативність;

дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів, у науково-педагогічній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години, 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Парадигми, методологічні підходи до об'єкта педагогічного пізнання, методи дослідження.

Тема 1. Основні поняття і категорії наукової методології. Логіка і повнота педагогічного дослідження.

Парадигми сучасної педагогіки. Характеристика провідних парадигм (знаннева, культурологічна, гуманістична, технократична). Аспектний аналіз педагогічного дослідження.

Тема 2. Методологічні підходи до об'єкта педагогічного пізнання.

Системний підхід як умова забезпечення логіки наукового дослідження, розробки моделі педагогічної системи підготовки фахівців, педагогічного процесу, системи дидактичних засобів тощо. Факторний підхід як універсальний інструмент аналізу умов, що впливають на підготовку фахівців і навчальну діяльність, для обґрунтування актуальності проблеми дослідження. Культурологічний підхід для визначення змісту професійної підготовки. Діяльнісний підхід до визначення сутності педагогічного процесу, організації навчальної діяльності на основі суб'єкт-суб'єктних відносин її учасників. Технологічний підхід як підґрунтя для реалізації педагогічної системи професійної підготовки на етапах педагогічної технології. Кібернетичний підхід з метою управління навчальною діяльністю майбутніх фахівців.

Тема 3. Методи педагогічного пізнання.

Теоретичні (дедукція, індукція, аналіз, синтез, узагальнення, систематизація); моделювання (для розробки різних моделей); емпіричні (методи анкетування, бесіди, наукове спостереження й самоспостереження, експертне опитування, адаптовані методи діагностики; педагогічний експеримент; методи математичної статистики).

Змістовий модуль 2.

Логіка і функціональна повнота педагогічного дослідження.

Тема1. Теоретичний аспект педагогічного дослідження: теорія педагогічної системи і педагогічного процесу.

Концепція особистісно орієнтованого навчання як теоретична основа професійної підготовки. Теорія поетапного засвоєння знань і формування наукових понять (П. Гальперін, В. Ляудіс, Н. Тализіна та інші).

Тема2. Проектування педагогічної системи підготовки фахівців.

Інваріантна модель педагогічної системи підготовки фахівців, її компоненти. Визначення особливостей педагогічної системи підготовки фахівців, характеристика її компонентів (суб'єктів, цілей, принципів, змісту, методів, форм).

Тема3. Розробка педагогічної технології підготовки фахівців.

Сутність поняття «педагогічна технологія», характеристика її етапів. Проектування особистісно орієнтованої педагогічної технології підготовки фахівців, особливості її етапів.

Тема4. Модель педагогічного процесу підготовки фахівців.

Поняття «структурно-функціональна повнота» моделі педагогічного процесу підготовки фахівців. Поняття «структурно-функціональна повнота» моделі педагогічного процесу підготовки фахівців. Розробка моделі педагогічного процесу підготовки фахівців.

3. Рекомендована література:

3.1. Основна

1. Борова, Т. А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу: монографія). – Х.: Компанія СМІТ, 2011. – 381 с.

2. Основи сучасної педагогіки Моногр. / Т.О. Дмитренко, К.В. Яресько, Т.В. Лаврик, В.М. Нагаєв, Н.Н. Шоев, .В. Колбіна, С.В. Копилова, Н.Д. Кабусь, О.В. Купенко. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2016. – 462 с.

3. Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця : / за наук. ред.: Т.О. Дмитренко, Т.В. Колбіної; Херсонський держ. ун-т, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Херсон : [ПП Вишемирський В.С.], 2014. – 422 с.

4. Мажник Н. А. Психологія і педагогіка у схемах і таблицях : навч. посіб. / Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 186 с.

5. Мажник Н. А. Психология и педагогика : учеб. пособие для самост. изуч. дисциплины для иностр. студ. – Х. : ХНЭУ, 2012. – 179 с.

6. Полякова Г. А. Педагогіка: навч. посіб.; рекомєнд. МОН. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 372 с

3.2. Додаткова

7. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. – 4-те вид., стер. – К. : Академвидав, 2012. – 615 с.

8. Воротіна Л. І. Кандидатська дисертація: методика написання і захисту: посіб. для аспірантів іздобувачів наукового ступення. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 75 с.

9. Євтух О. Наука і освіта в епоху змін. – Луцьк : Волинська книга, 2008. – 26 с.

10. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації. Факти, роздуми, перспективи. – К. : Грамота, 2003. – 215 с.

11. Кун Т. Структура наукових революцій = The structure of scientific revolutions / пер. сангл. И.З. Налетова; общ.ред. С.Р. Микулинского, Л.А. Марковой. – М. : Прогресс, 1975. – 288 с.

12. Новиков А. М. Методология: учеб.-метод. пособие / РАН, Ин-т проблем упр., Ин-т упр. образованием. – М. : СИНТЕГ, 2007. – 660 с.

3.3. Ресурси Інтернет

13. Методология – <http://methodolog.ru>

14. Сайт академіка РАО А.М. Новикова: www.anovikov.ru

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік. Залік передбачає виконання контрольної роботи.

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, відповіді на практичних заняттях, контрольна робота.